

Za ravnopravnost slovenščine pri c. kr. viš. dež. sodišču v Gradcu.

Odbor odvetniške zbornice kranjske je po sklepu v svoji seji dne 13. novembra 1907 uporabljaje pravico §-a 21 *lit. e)* odv. reda, predložil c. kr. justičnemu ministrstvu naslednje poročilo, odnosno pritožbo:

Dne 7. septembra in dne 8. oktobra t. l. sta bili pri c. kr. višjem deželnem sodišču v Gradcu prizivni razpravi o sodbah c. kr. deželnega sodišča ljubljanskega v pravadah Cg II 10/07, odnosno Cg I 106/07. Ena kakor druga pravda se je na prvi inštanci vršila v slovenskem jeziku in rešila s slovensko sodbo, proti kateri se je tudi v obeh pravadah vložilo prizivni spis v slovenskem jeziku.

Ko se je na to prizivno razpravo pri c. kr. višjem deželnem sodišču v Gradcu oklicalo v nemškem jeziku, sta v obeh slučajih zastopnika obeh strank zavzela proti temu svoje stališče in soglasno predlagala, naj se c. kr. višje deželno sodišče poslužuje pri prizivni razpravi edinole slovenskega jezika in tudi sodbo izda v slovenskem jeziku.

Ta predlog je pa c. kr. višje deželno sodišče s sklepom Bc. II 72/07—3, odnosno Bc II 84/07—4¹⁾ zavrnilo in potem sta

¹⁾ Ta sklepa imata (*mutatis mutandis*) nastopno izvirno besedilo:

Das k. k. Oberlandesgericht in Graz, II. Senat, hat in der Rechtssache des Mathias Gostiša, Besitzers in Altendorf (Stara vas), Klägers, vertreten durch Dr. Franz Novak, wieder den Bezirksstrassenausschuss in Bischoflack zu Handen des Obmannes Ignaz Čadež, Beklagten, vertreten durch Dr. Ivan Tavčar, wegen Zahlung einen Betrages von 3335 K, den Antrag beider Streittheile dahingehend, dass sich das k. k. Oberlandesgericht bei der Verhandlung über die Berufung des Klägers ausschliesslich der slowenischen Sprache bediene und das Urteil in der slowenischen Sprache hinausgebe, zurückzuweisen befunden.

Gründe:

Darüber, welche landesübliche Sprache bei einem bestimmten Gerichte als Gerichtssprache gebraucht werden könne und unter gewissen Umständen gebraucht werden müsse, hat nach Ansicht des Berufungsgerichtes nicht das Gericht als solches in Ausübung der streitigen Gerichtsbarkeit zu entscheiden, sondern die Justizverwaltung. — Da nun besondere Vorschriften über den Gebrauch der landesüblichen Sprachen bei dem k. k.

se obe prizivni razpravi vršili in rešili z nemškim jezikom, razun da so se zastopniki-odvetniki posluževati smeli slovenskega jezika.

Iz tega je razvidno, da c. kr. višje deželno sodišče v Gradcu še vedno noče za Slovence in slovenske pravnne zadeve uveljaviti tiste ravnopravnosti slovenskega jezika, ki je zajamčena po členu XIX. drž. osn. zakona in ki se v enakih razpravah izvršuje točno pri sodiščih I. instance v kranjski kronovini. To zapostavljanje domačega jezika strank in drugih pravnih interesentov je obžalovati tembolj, ker ravno novo civilno pravdno postopanje, vzgrajeno na načelih ustnosti in neposrednosti, zahteva kategorično, da se razpravlja v jeziku strank in njih zastopnikov. Posebnih predpisov za to civilnopravdni red nima, ker ta postulat izhaja iz stvari same.

Glede na to se nam ne vidi prepričevalen razlog c. kr. višjega deželnega sodišča v omenjenih sklepih, češ, da ni posebnih predpisov justične uprave o rabi deželnonavadnih jezikov pri c. kr. višjem deželnem sodišču v Gradcu. Takih pred-

Oberlandesgerichte in Graz nicht bestehen, so muss sich dieses Gericht bis auf weitere Weisung seitens der Justizverwaltung an die bisherige Uebung festhalten, nach der die Sache stets in deutscher Sprache aufgerufen, der Bericht stets in deutscher Sprache erstattet und das Urteil stets in deutscher Sprache verkündet und hinausgegeben wurde.

Aber auch wenn diese Ansicht unbegründet wäre, könnte das Beruungsgericht dem Antrage der Streittheile keine Folge geben. Seine Entscheidung müsste sich in diesem Falle auf § 13 der allgem. G. O. vom 1. Mai 1781 stützen, der, bei richtiger Auslegung (vergl. § 14 der westgalizischen G. O. und § 4 des kais. Pat. vom 9. August 1854), durchaus nicht besagt, dass jede im Lande übliche Sprache als Verhandlungssprache gebraucht werden könne und müsse, sondern dies nur für die gerichtlichen Sprachen verordnet, d. h. für jene landesüblichen Sprachen, welche nach der bestehenden Uebung bei dem Gerichte in Gebrauch stehen.

Ist nun die Uebung entscheidend, so entscheidet sie selbstverständlich nicht nur darüber, ob eine Sprache überhaupt, sondern auch darüber, in welchem Umfange und unter welchen Voraussetzungen sie bei Gericht zu gebrauchen sei.

Das Begehren der Streittheile aber widerstreitet der beim k. k. Oberlandesgerichte in Graz seit Jahren feststehenden, schon oben näher dargestellten Uebung und ist demnach unzulässig.

Vorstehender Beschluss ist den Parteien auch in slowenischer Sprache zu intimieren.

Graz, am 8. Oktober 1902.

pisov pa na pr. tudi ni o rabi deželnonavadnih jezikov pri c. kr. viš. deželnem sodišču v Trstu in vendar se tukaj, odkar je uveden novi civilnopravdni red, c. kr. višje deželno sodišče poslužuje slovenskega jezika na prizivnih razpravah v slovenskih zadevah in sicer, če smo prav informirani, tako daleč, da se v takih slučajih celo interno posvetovanje vrši, da se celo sklep ali sodbo stori v slovenskem jeziku. To je pač dosledno izvrševanje načela ravnopravnosti, za katero c. kr. višje deželno sodišče v Trstu ni potrebovalo posebnih predpisov.

Mi si usojamo opozarjati na to, za pravno državo čudno razliko med Gradcem in Trstom, ki je tembolj čudna, če se pomisli, da majhen del slovenskega naroda v okrožju tržaškem uživa pravice, katerih pa nima »gros« naroda, živeč kompaktno na Kranjskem, Spodnjem Štajerskem in Koroškem, ker pri c. kr. viš. dež. sodišču v Gradcu vlada za Slovence jezikovna praksa, katero se hoče sankcionirati z zadnjimi sklepi istega viš. sodišča.

Sicer pa imamo za okrožje c. kr. višjega deželnega sodišča v Gradcu tudi jezikovne predpise, katere je le treba prav in po njihovem namenu tolmačiti, da je tudi v tem pogledu upravičena zahteva po rabi slovenskega jezika pri prizivnem senatu c. kr. višjega deželnega sodišča v Gradcu, v slovenskih pravnih zadevah. Vsi ti jezikovni predpisi se pač morajo analogno uporabljati na novo ustno postopanje, katero gotovo teh predpisov ne izključuje. Razpis c. kr. justičnega ministrstva z dne 8. aprila 1883 št. 4224 izrecno poudarja, da poprej izdani jezikovni predpisi ne veljajo samo za sodišča prve stopnje v slovenskih pokrajinah, temveč so merodavni tudi za višja sodišča, kadar so druga stopnja za imenovane pokrajine. Kakor so v zmislu teh predpisov prilagodile rabo slovenskega jezika prve instance vsaj na Kranjskem popolnoma tudi za novo pravno postopanje, to isto bi se moglo in moralo zgoditi tudi za novo postopanje pri c. kr. višjem deželnem sodišču v Gradcu za katero kakor višjo instanco v slovenskih pravnih zadevah veljajo isti predpisi.

Interpretacija §-a 13 obč. sod. reda, s kakršno zagovarja c. kr. višje deželno sodišče v Gradcu svojo jezikovno prakso, znana je še iz tistih časov, ko se je pravico slovenskega jezika v sodnih uradih še sploh zanikalo, češ, da je sicer deželnonavadni, da pa ni sodnonavadni jezik. Prav zaradi tega pa se

je bilo izdalo razne jezikovne predpise, da so to argumentacijo, po kateri bi bila morala v slovenskih krajih za vedno ostati nemščina sodnonavadni jezik, zavrgli ter ukazoma odprli vrata slovenskemu jeziku pri sodiščih.

Sklep c. kr. višjega deželnega sodišča v Gradcu, da za to instanco ne velja slovenski razpravni jezik v slovenskih pravnih, torej ne odgovarja ni zakonu, ni jezikovnim predpisom, najmanj pa zdravemu razvoju pravosodja. Osobito pa ni nobenega razloga, da se ustanavlja nekako parcijalno ravnopravnost, ko se namreč dovoljuje zastopnikom na prizivnih razpravah govoriti slovenski, ko pa naj bi ne bilo dovoljeno, da sodišče izpogovori slovensko besedo!

K temu še pride, da c. kr. višje deželno sodišče v Gradcu zaukazuje, da morajo prve instance prevajati njegove odločbe iz nemščine na slovenščino, dočim je osobito sedaj po §-u 215 posl. reda stvar istega višjega sodišča, da samo preskrbi odpravke svojih odločb, ki so za stranke potrebni.

Proti sklepoma c. kr. višjega deželnega sodišča Bc II 72/07—3 in Bc II 84/7—4 tečejo sicer od vseh prizadetih strank revizijski rekurzi, a udano podpisani odbor si usoja tudi visoko c. kr. justično ministrstvo na vse to opozarjati in prositi blagovoljnih primernih ukrepov, da se odstrani navedene nedostatke pravosodja.«

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Proti zakonski ženi, ki plača tujo terjatev, si jo da odstopiti in jo potem iztožuje od solidarnega sodolžnika, se le-ta ne more braniti z ugovorom, da je med sodolžniki tudi netoženi tožničin mož; preiskovati tudi ni, s čigavim denarjem se je pridobilo iztoževano terjatev, ker bi bilo to vprašanje le takrat relevantno, če bi se ugovarjalo „exceptio doli“ (§-a 1358 in 1423 o. d. z.).

Okrožno sodišče je v pravdi Marije H. proti Elizi Haus. radi 5495 K 14 h na podlagi sporne razprave razsodilo: